

HISTORIA Tajlandii

Barbara Szacoń-Wójcik

www.azjatyckiejezyki.pl

1 SKĄD WZIĘLI SIĘ TAJOWIE?

KORZENIE

Pierwsze dowody na istnienie ludności i tym samym początki Tajów mogą sięgać nawet **6 tysięcy lat przed naszą erą**. Przodkowie Tajów należeli do grupy ludów Tai-Kadai, zamieszkujących południowe Chiny. W okresie od I do XIII wieku stopniowo migrowali na południe, uciekając przed ekspansją Chińczyków i plemion mongolskich. Wpływy kulturowe czerpali z Indii, od Khmerów i Monów. W późniejszych okresach duży wpływ na kulturę tajską mieli Chińczycy. **O państwowości tajskiej możemy mówić począwszy od 1283 roku i powstania Królestwa Sukhothai**. Jest to też moment, gdy Król Ramkhamhaeng Wielki (1279–1298) stworzył alfabet tajski i rozszerzył królestwo. Od tego okresu pojawia się coraz więcej źródeł o Tajach, rozwija się państwowość i tak naprawdę możemy mówić o początkach dzisiejszej Tajlandii. Co nie oznacza, że dopiero wtedy powstał Tajowie i państwowość na tym terenie.

Zanim pojawiło się pierwsze tajskie królestwo Sukhothai, ziemie dzisiejszej Tajlandii były pod wpływem kilku wielkich cywilizacji i królestw. Tajowie nie byli jeszcze dominującą grupą, a **w regionie przeważała ludność Mon i Khmer**. Warto tutaj dodać, że wygląd krajów, rządy i państwowość były w tym czasie zupełnie inne niż teraz, granice wytyczały wpływy klanów, większe mocarstwa, a nie konkretne ustalenia i punkty na mapie. Tajowie byli jednak sporą grupą i to z całą pewnością wpłynęło na późniejszy rozwój państwowości na tym obszarze.

Aby lepiej zrozumieć historię Tajlandii i jej kulturę, musimy cofnąć się do okresu sprzed powstania Sukhothai. W tym e-booku zaczniemy więc od krótkiego omówienia najważniejszych grup etnicznych regionu - **Tajów, Khmerów i Monów**, ich państwowości, walk i rozwoju, aby potem skupić się na okresie, który możemy nazwać początkiem obecnej Tajlandii, w teorii kraju Tajów, a w praktyce? Przeczytasz o tym więcej w dalszej części materiału.

6 SUKHOTHAI

PIERWSZE TAJSKIE KRÓLESTWO

Słowo Sukhothai สุโขทัย pochodzi z sanskrytu/pali i oznacza „Świt szczęścia” lub „Początek szczęśliwej ery”.

Sukho (สุขะ) = „szczęście”

(sukha – przyjemność, dobrobyt)

Thai (ทัย) = „świt” lub „początek”

(pochodzi od udaya w sanskrycie – oznacza „wschód” lub „powstanie”)

Sukhothai było pierwszym niezależnym tajskim królestwem, dlatego nazwa symbolizuje początek nowej epoki dla Tajów – okres wolności?

Przed powstaniem Sukhothai tereny zamieszkiwane przez dzisiejszych Tajów należały do imperium Khmerów z Angkor. W 1238 r. lokalni władcy z grupy etnicznej Tajów zbuntowali się przeciwko Khmerom i zdobyli miasto Sukhothai, ustanawiając niepodległe państwo. Za założycieli uznawani są książęta Si Inthrathit i jego syn Ramkhamhaeng. Największy rozwój królestwa Sukhotai nastąpił za rządów króla Ramkhamhaenga Wielkiego, któremu przypisuje się stworzenie alfabetu tajskiego na bazie pisma Khmerów, aczkolwiek zdecydowanie bardziej wiarygodne jest to, że stworzyli go mnisi. Czy na bazie pisma khmerskiego? Prawdopodobieństwo jest duże, ale nie brakuje też teorii, że powstało na bazie brahmi.

Aby zrozumieć cały ten bunt i chęć stworzenia własnego państwa, przypomnę, że Tajowie to tylko jedna z wielu grup etnicznych zamieszkujących te tereny i kiedyś, i dziś.

Istnieją relacje mówiące o słoniach używanych przy budowie mostu na rzece Kwai, które pomagały podnosić belki i transportować ciężkie elementy konstrukcyjne. Japońscy oficerowie odpowiedzialni za budowę kolei zostali osądzeni jako zbrodniarze wojenni. A ciężka praca ludzka została rozebrana, chociaż są też czynne fragmenty trasy.

Historia Kolei Śmierci została opowiedziana w filmie „Most na rzece Kwai”, aczkolwiek twórcom zarzuca się zbyt luźne podejście do faktów. Nie przedstawia brutalnych warunków pracy, do tego sugeruje, że brytyjscy jeńcy pomagali dobrowolnie budować mostu, chociaż w rzeczywistości stawiali opór. Finałowy wybuch to fikcja, w rzeczywistości zniszczył go aliancki nalot w późniejszym czasie. Most znajduje się w Kanchanaburi (tu też znajdziesz muzeum i cmentarz wojenny), a co roku odbywa się tam festiwal historyczny z rekonstrukcjami i pokazami.

Chociaż w kontekście II Wojny Światowej nie mówi się wiele o Tajlandii, zwłaszcza na Zachodzie, to jak widać okres ten nie pozostał bez wpływu na kraj. Przede wszystkim w kontekście nacjonalizacji narodu, ustalenia jednej grupy etnicznej i języka. Do dzisiaj

Tajlandia musi mierzyć się z tym, że nie każdy uznaje takie ustalenia, zwłaszcza w kontekście granic. Szacuje się, że zginęło ok. 9000 osób, w tym przede wszystkim najemnicy do pracy przy budowie kolei. Warto jednak zauważyć, że Tajlandia jako kraj regionu ze względu na swoją politykę i umiejętność prowadzenia rozmów nie musiał przeżywać takich wydarzeń jak sąsiednia Kambodża, Laos czy niedaleki Wietnam. Nie da się ukryć, że według wielu geopolityków jest to też efekt ścisłej współpracy z USA.

14 STOSUNKI MIĘDZYNARODOWE

1. Stosunki z sąsiadami Tajlandii

► Birma (Myanmar)

Data nawiązania relacji: oficjalnie 1782 r.

Kwestie sporne: granica była przedmiotem konfliktów od wieków, zwłaszcza w XIX wieku. Jednak współczesne napięcia związane są z kwestią mniejszości etnicznych w regionach przygranicznych (np. Karen, Shan) oraz nielegalnym handlem bronią i narkotykami. Birmańczycy i Tajowie współpracowali, by ograniczyć działalność grup zbrojnych działających na granicy.

Wspólny front: oba kraje współpracują w kwestiach bezpieczeństwa i walki z przestępczością zorganizowaną.

► Laos

Data nawiązania relacji: przez wiele lat Laos był częścią francuskich Indochin, ale po uzyskaniu niepodległości w 1954 roku Tajlandia szybko nawiązała stosunki dyplomatyczne z Laosem.

Kwestie sporne: głównie związane z granicą i dostępem do wód rzeki Mekong. Tajlandia obawia się też wpływu Laosu i Wietnamu na politykę wewnętrzną.

Wspólny front: silna współpraca w dziedzinie rozwoju, handlu oraz zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi Mekongu.

15 ZMIANY SPOŁECZNO-PRAWNE

WPŁYW DYNASTII CHAKRI NA TAJÓW

Oto kalendarium najważniejszych zmian społeczno-prawnych, jakie miały miejsce w czasie panowania dynastii Chakri. Jest to bardzo ważny aspekt historyczny, który bezpośrednio rzutuje na społeczeństwo tajskie.

- **W 1874 roku** wprowadzono ustawę, która umożliwiała dzieciom niewolników uzyskanie wolności po ukończeniu 21 lat.
- **1885** - powstaje Ministerstwo Sprawiedliwości, co daje początek reformom sądownictwa.
- **1892** - reforma administracyjna wpływa na centralizację państwa.
- **1905** - zniesienie niewolnictwa w Tajlandii poprzez ustawę o zniesieniu niewolnictwa (Slavery Act R.S. 124).
- **1912** - chociaż już w XIX wieku wprowadzono pierwsze rejestry ludności obejmujące urodzenia, zgony i członków gospodarstw domowych, głównie w rejonie Bangkoku, oficjalnie nastąpiło to w 1912 roku.
- **1913** - ustanowiono obowiązek posiadania nazwisk poprzez ustawę o nazwiskach (Surname Act). Kobiety mogły przyjąć nazwisko męża lub zachować panieńskie.
- **1917** - ustandaryzowano formy zwracania się do kobiet: „Nang” (pani) dla mężatek i „Nangsao” (panna) dla niezamężnych.
Założono Uniwersytet Chulalongkorn, pierwszą uczelnię wyższą w Tajlandii.
Utworzono Vajiravudh College, pierwszą szkołę z internatem w stylu brytyjskim.
- **1935** - ustanowiono ustawę o rejestracji rodziny, nadając małżeństwom status prawny.
Zakazanie wielożeństwa, wcześniej poligamia była legalna i regulowana przez prawo cywilne.